

Plan van aanpak Pilot Tijd voor Toekomst

Versie: 1.0
Doc. nummer: Z.HHL.056414
Datum: 19 april 2022
Opsteller: C. Bakker

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Het college van B&W heeft ingestemd met het voorstel om te komen tot een aanvraag Nationaal Programma Groningen voor een pilot Tijd voor Toekomst. Ook wel verrijkte/verlengde schooldag genoemd.

1.2 Leeswijzer

Dit plan van aanpak bevat informatie over de pilot op basis waarvan de aanvraag wordt ingediend bij Nationaal Programma Groningen. Het geeft tevens inzicht in de aanvraagfase van de pilot, de fase tussen indienen van de aanvraag en goedkeuring door Nationaal Programma Groningen en de Raad.

2. Doel van het project Tijd voor Toekomst

2.1 Probleemstelling

De provincie Groningen wordt gezien als de meest kansarme provincie van Nederland. Het hoofddoel van Tijd voor Toekomst is om een kansrijke generatie Groningers op te laten groeien waarbij de jongste generatie Groningers dezelfde kansen krijgen als de kinderen in de rest van Nederland; een grootschalige en langjarige aanpak. De plek van je wieg mag niet bepalend zijn voor de kansen die je in je leven krijgt.

Het Hogeland hoort bij de gemeenten met de laagste brede welvaart in Nederland. In Het Wenkend Perspectief voor Het Hogeland (oktober 2021) draait het om het vergroten van de brede welvaart in Het Hogeland. Een aantal opgaven omvatten samen het maatschappelijk domein waarbinnen Het Hogeland de komende tien tot twintig jaar haar eigen beleidskeuzes kan en wil maken. We willen daartoe alle middelen in zetten die daarvoor beschikbaar zijn.

Het Hogeland streeft naar een positieve gezondheid van haar inwoners door hun leefstijl, bij voorkeur al op jonge leeftijd, te verbeteren. We streven naar duurzame ontwikkelingen die hand in hand gaat met de verbetering van de leefomgeving van onze inwoners en we werken daarvoor samen met stakeholders in de regio. We zorgen ervoor dat Het Hogeland een fijne plek is om te wonen en werken voor zowel jong als oud.

2.2 Doelstelling

In Het Hogeland willen we een pilot Tijd voor Toekomst inzetten om kinderen in het primair onderwijs dezelfde kansen te bieden door middel van het invoeren van een verrijkte schooldag. Dit betekent dat er extra lestijd wordt geboden met inzet op talentontwikkeling, welzijn, fysieke en mentale gezondheid, het voorkomen van (taal)achterstanden en/of vergroten van de brede blik op de wereld. Dit doen we samen met mensen en organisaties in de omgeving van de school.

De uitkomsten van de pilot in Het Hogeland dragen bij aan het langere termijn doel van Tijd voor Toekomst: het creëren van een grootschalige, meerjarige aanpak zodat kinderen gelijke kansen hebben om hun talenten te ontdekken en te ontwikkelen wat de basis legt voor een kansrijke toekomst.

2.3 Samenhang beleid Gemeente Het Hogeland

Het project pilot Tijd voor Toekomst sluit aan bij programmalijn 2 van het Lokaal Programmaplan: 'Een leven lang ontwikkelen'. Tijd voor Toekomst heeft een brede insteek waarbij ook wordt ingezet op talentontwikkeling en de sociale ontwikkeling in een meer preventieve aanpak. Dit heeft een positief effect op de werknemers van de toekomst, waarover in paragraaf 2.4 van het Lokaal Programmaplan is geschreven: *"We gaan investeren in beter onderwijs, ook gelet op de sociale achterstanden. Hiermee wordt een basis gelegd voor de werknemers van de toekomst. Mogelijk doen we dit door middel van een verlengde schooldag"*.

Daarnaast is het project passend binnen het 'Wenkend perspectief'. Onder de eerste ontwikkelingslijn 'kennis & innovatie' staat het volgende: *"We werken samen met stakeholders in de regio aan maatschappelijke en economische innovatie. De verworven kennis en inzichten passen we toe op vraagstukken in Het Hogeland. Voorbeelden: Vakland, gebiedscoöperatie en Tijd voor Toekomst"*.

Om invulling en uitvoering te geven aan de doelen van het Koersdocument Sociaal Domein en Samenleving 2022-2030 wordt momenteel gewerkt aan het Integraal Beleidsplan Sociaal Domein en Samenleving 2022 - 2026. Tijd voor Toekomst kan in het primair onderwijs ingezet worden als verbindend project voor bestaande activiteiten en programma's. Deze integrale aanpak dient een nadere uitwerking te krijgen in het projectplan.

2.4 Bovengemeentelijke doelstelling

Tijd voor Toekomst als overkoepelend programma ambieert een systeemverandering in het onderwijs. Er wordt ingezet op een kansrijke generatie door de onderwijskwaliteit te verhogen en het regionale netwerk te versterken. Daarbij is aandacht voor talentontwikkeling op manieren die scholen nu niet (altijd) kunnen faciliteren, die niet aanwezig zijn in de leefomgeving of waar vanuit huis de middelen niet voor zijn. Door de krachten te bundelen tillen we onze zogenoemde kansarme provincie naar een ander niveau, die kansrijk is voor alle kinderen.

Provinciebreed is er een bovengemeentelijk (thematisch) team dat activiteiten uitvoert om alle gemeenten van de provincie Groningen aan te laten sluiten en regionale samenwerking op het gebied van onder meer kennisdeling, monitoring, financiële koppelkansen en onderzoek op te zetten. Daar sluiten we bij aan.

Onder voorzitterschap van het programmabureau Nationaal Programma Groningen komt enkele keren per jaar een brede groep van stakeholders bijeen. Hier worden de algehele voortgang en de strategische vraagstukken van Tijd voor Toekomst geagendeerd.

3. Inrichting van de pilot

Tijd voor Toekomst wordt ontwikkeld in co-creatie. De regie van de pilot in het geheel is in handen van de gemeente en wordt uitgevoerd door de Projectleider Kansengelijkheid. Het eigenaarschap over de invulling van het programma op de scholen ligt bij het schoolbestuur. De insteek is dat er een lokale stuurgroep wordt gevormd met deze projectleider en de schoolbesturen. Op de scholen waar Tijd voor Toekomst start wordt een projectteam gevormd waarin de rollen van innovatiebegeleider, coalitieondersteuner en school coördinator vertegenwoordigd zijn. Het faciliteren van deze rollen is verwerkt in de aanvraag. Zij werken met leerkrachten en de schooldirecteur aan de totstandkoming van een programma waarmee de extra onderwijstijd ingevuld gaat worden. Dit kan dus leiden tot verschillende programma's per school, waarbij de bovengenoemde rollen zorgen voor een invulling die passend is bij de overkoepelende doelstellingen van Tijd voor Toekomst. De nadere projectstructuur wordt uitgewerkt in het projectplan.

4. Deelnemende scholen

Om de pilot 'behapbaar' te houden is besloten met zes scholen te starten. Hier wordt voor gekozen door ervaringen in andere gemeenten. In januari 2022 heeft een eerste verkenning met de schoolbesturen plaatsgevonden over de doelstellingen van Tijd voor Toekomst.

De schoolbesturen en scholen kunnen zelf het beste beoordelen welke scholen aansluiten bij de doelstellingen van Tijd voor Toekomst en welke scholen en leerlingen, het meeste baat hebben bij een verrijkte schooldag.

Tevens is uit eerdere pilots gebleken dat enthousiasme en organisatiekracht van een school cruciaal zijn voor het opzetten en slagen van de pilot. Deze uitgangspunten wegen zwaarder dan alleen te kijken naar data zoals de schoolweging. Het Hogeland heeft daarom gekozen om ieder schoolbestuur in de gemeente een gelijke kans te geven en heeft voorgesteld dat ieder bestuur 1 school aandraagt. Reeds vijf schoolbesturen hebben aangegeven deel te willen nemen in de pilot en hebben een school aangedragen. Het zesde bestuur heeft aangegeven enthousiast te zijn maar wil nu nog geen definitieve toezegging doen i.v.m. wijzigingen in het bestuur en directie.

De deelnemende scholen dienen een ambassadeursfunctie te hebben voor de overige scholen in de gemeente. Gedurende de pilot worden overige scholen geïnformeerd over de voortgang. We willen de verrijkte schooldag op zo'n manier ontwikkelen, dat we deze ook na deze periode kunnen voortzetten.

Deelnemende scholen:

Naam school	Schoolbestuur	Plaats
Togtemaarschool	Marenland	Bedum
De Schelp	Primenius	Uithuizen
IKC De Linde	Lauwers en Eems	Eenrum
Koning Willem Alexander	VCPONG	Uithuizen
De Wierde	GBS De Wierde	Winsum
n.t.b.	Noorderbasis	n.t.b.

5. Projectresultaat

5.1 Afbakening

Op basis van ervaringen uit pilots uit andere gemeenten in de Provincie Groningen is het voorstel om eerst een pilot te draaien van tweeënhalve jaar. Om de pilot behapbaar te houden is het uitgangspunt een beperkt aantal scholen mee te laten draaien in de pilot. Het programma Tijd voor Toekomst zet in op een meerjarige aanpak en zit tegelijkertijd nog in een lerende fase. Een pilot geeft ruimte om te leren van de opgedane ervaringen, de inzet op inhoud aan te passen en biedt ons de mogelijkheid om voor de langere termijn een gedegen plan te ontwikkelen. Zowel lokaal als bovengemeentelijk.

5.2 Resultaat pilot Tijd voor Toekomst

De pilot is bedoeld om inzichten te krijgen op het gebied van de verrijkte schooldag. Uitkomsten van de pilot in Het Hogeland dragen bij aan het langere termijn doel van Tijd voor Toekomst: het creëren van een grootschalige, meerjarige aanpak zodat kinderen gelijke kansen hebben om hun talenten te ontdekken en te ontwikkelen wat de basis legt voor een kansrijke toekomst.

5.3 Randvoorwaarden

1. Het eigenaarschap qua inhoud ligt bij de scholen: vraag gestuurd en niet aanbodgericht.
2. Het lokale netwerk in en om de school wordt zo veel mogelijk ingezet.
3. Er is gemeentelijke projectleiding om Tijd voor Toekomst zo dicht mogelijk bij de scholen te organiseren en de lokale netwerken/samenhang te stimuleren.
4. De scholen zijn in de pilotperiode niet verplicht een vast aantal extra uren bovenop de reguliere lessen per kind per week in te zetten. In de monitoring vergelijken we wel scholen die de schooldag verrijken versus scholen die de onderwijstijd verlengen.

5. Het programma van de school dient te worden afgestemd met de betrokken Buitenschoolse Opvang.

6. Fasering en resultaten

Planning:	
1. Aanvraagfase	2022 Q2, Q3, Q4
2. Implementatiefase	2023 Q1, Q2
3. Uitvoeringsfase	Schooljaar 2023-2024 en 2024-2025
4. Pilot geëvalueerd lokaal	2025 Q4

1. Aanvraagfase

Na het positief besluit om te komen tot indiening van de aanvraag is de Projectleider Kansengelijkheid gestart. Naast Tijd voor Toekomst richt deze projectleider zich ook op activiteiten rondom Nationaal Programma Onderwijs (achterstanden Corona) en de Gelijke Kansen Alliantie. In de periode tot aan goedkeuring van de aanvraag door Nationaal Programma Groningen en vaststelling in de Raad richt deze projectleider zich op meerdere werkzaamheden met onderstaande resultaten als doel.

Resultaat:

1. Scholen blijven aangehaakt tot goedkeuring door Nationaal Programma Groningen en vaststelling in de Raad.
2. Samenhang Lokaal Programmaplan, het Koersdocument transformatie sociaal domein en samenleving, het integraal Beleidsplan sociaal domein en samenleving en actuele projecten die aansluiten bij een verrijkte schooldag is geborgd.
3. Er wordt afstemming en waar mogelijk aansluiting gezocht met belangrijke partners zoals o.a. Vakland Het Hogeland.
4. Het projectplan Tijd voor Toekomst is opgesteld zodat de implementatiefase na goedkeuring door Nationaal Programma Groningen en vaststelling in de Raad direct kan starten.
5. De subsidiebeschikking is uitgewerkt.

2. Implementatie fase

Op basis van het projectplan wordt gestart met de inrichting van het programma. De concrete doelstellingen per school worden in kaart gebracht in relatie tot de doelstellingen van Tijd voor Toekomst.

Resultaat:

1. Er is een participatietraject met leerlingen, docenten en ouders uitgevoerd.
2. Per school is een programma opgesteld. Hierin worden bestaande initiatieven en activiteiten opgenomen, aangepast en of uitgebreid.
3. Er is een plan met tijdsplanning voor de 0-meting en verdere monitoring door de Hanzehogeschool.

3. Uitvoeringsfase

Op basis van ervaringen uit andere pilots is het voorstel om in het eerste schooljaar een beperkt programma te draaien met een maximum van 4 uren per week per school. Het tweede schooljaar kan worden uitgebreid naar 6 uren per week per school.

Resultaat:

1. Schooljaar 2023-2024: Uitvoering programma beperkte schaal (4 uren per week).
2. Tussenevaluatie, uitbreiden en voorbereiden t.b.v. volledig programma
3. Schooljaar 2024-2025: Uitvoering programma (6 uren per week)
4. In samenhang met het thematische gedeelte zijn mogelijkheden voor inhoudelijke en financiële structurele voortzetting in kaart gebracht.

4. Pilot geëvalueerd lokaal

De pilot wordt na twee schooljaren geëvalueerd en afgerond.

Resultaat:

1. Evaluatie en monitoringsrapport door de Hanzehogeschool.
2. Evaluatie rapport inclusief verantwoording op inhoud, proces en financiën.
3. Advies voor vervolg project Tijd voor Toekomst.

7. Monitoring en evaluatie

Om eerder genoemde doelstellingen te monitoren voert de Hanzehogeschool een nulmeting uit en monitoren we op inhoud en proces.

De Hanzehogeschool ondersteunt deze monitoring en is gericht op:

1. Korte termijn effecten: lerende evaluatie op scholen pilot. Inzicht in wat werkt en wat niet en waarom.
2. Impact langere termijn: langere termijn monitoring met behulp van landelijke en provinciale bronnen en databestanden.

De duur van de pilot is te kort om wetenschappelijk te bewijzen dat een verrijkte schooldag de kansengelijkheid vergroot.

We kunnen wel aannemelijk maken dat bepaalde interventies binnen de verrijkte schooldag een positief effect hebben door monitoring.

Daarnaast kunnen we de aanpak (inhoudelijk en procesmatig) op verschillende scholen met elkaar vergelijken.

Indicator:	Streefwaarde:
Proces	
Aanvraag/Verkenningfase	Er heeft een verkennend vooronderzoek plaatsgevonden waarbij helder is geworden op welke scholen er draagvlak is om te starten met de verrijkte schooldag. Er is een projectplan opgesteld.
Vorbereidingsfase	De deelnemende scholen zijn klaar om de volgende fase in te gaan.
Realisatiefase	Op de 6 basisscholen is een verrijkte schooldag ingevoerd
Inhoud	
Ervaren gezondheid	Kinderen scoren hoger op de pijlers voor positieve gezondheid. Dit omvat fysieke gezondheid, mentaal welbevinden, zingeving (ambitie/toekomstperspectief), meedoen, dagelijks functioneren.
Talentontwikkeling	Kinderen weten waar zij goed in zijn
Verminderde (taal)achterstand	Kinderen laten een hogere verwachte ontwikkellijn zien op het gebied van de achterstand
Ervaren stress	Kinderen ervaren minder stress door school of huiswerk
Imago	Door nadrukkelijke verbinding met eigen omgeving stijgt de waardering onder jongeren voor deze eigen omgeving.
Samenwerking	
Docenten Aanbieders activiteiten en professionals rondom het kind	Betrokkenheid en ervaren werkdruk is in kaart gebracht Aanbieders van activiteiten zijn in kaart gebracht. Mate van inzet en kwaliteit van samenwerking is inzichtelijk

8. Communicatie

Het communicatieplan wordt nader uitgewerkt in het projectplan.

De volgende uitgangspunten worden hierin meegenomen:

- Communicatie met kinderen, ouders en docenten vindt plaats via de school.
- Communicatie met aanbieders en overige stakeholders wordt gezamenlijk gedaan.

- We sluiten aan bij de provincie brede communicatie over Tijd voor Toekomst. Het provinciale team communiceert in afstemming met de gemeenten over de voortgang van het programma.
- In het geheel is het van belang dat de projectleider van de gemeente betrokken is bij communicatieactiviteiten om de integrale samenhang te borgen.

9. Financiering en begroting

De totale kosten voor de pilot van 2,5 jaar zijn voor Het Hogeland zijn €1.726.800,-. Dat wordt gefinancierd uit ons eerste trekkingsrecht Nationaal Programma Groningen. Het bedrag is inclusief proceskosten en BTW.

Dit is inclusief een aanvraag voor de inzet van de projectleider in de aanvraagfase welke voorgefinancierd dient te worden.

De kosten voor monitoring door de Hanzehogeschool en de inzet van innovatiebegeleiders worden bekostigd vanuit de thematische aanvraag vanuit de Provincie.

Op basis van dit plan van aanpak is de conclusie dat er geen sprake van staatssteun is omdat er weliswaar overheidsmiddelen worden overgedragen, maar:

1. Gesteld kan worden dat de scholen met het aanbieden van een extra aanbod aan hun leerlingen gericht op *“talentontwikkeling, welzijn, fysieke en mentale gezondheid, het voorkomen van achterstanden en/of vergroten van de brede blik op de wereld”* een sociale, culturele en opvoedkundige taak jegens de bevolking vervullen en deze activiteiten om die reden niet als een economische activiteit kunnen worden gekwalificeerd.
2. Het vormgeven van de activiteiten binnen de verrijkte schooldag een dermate diepgaande kennis van het primair onderwijs in het Nederlandse onderwijsstelsel vereist dat er geen handel tussen de lidstaten is in de betreffende diensten en ook geen risico bestaat dat deze handel zal ontstaan.
3. De steun is dermate lokaal is dat niet gesproken kan worden van staatssteun, omdat de steun (vrijwel) uitsluitend ten goede komt aan kinderen uit de gemeente Het Hogeland.